

İspanyol fatihleri bütün bunları gördükten sonra herhalde hayranlıklarını birtarafa bırakmış ve altının yalnız maddî değerini gözünde tutmuş olacaktırlar.

El Dorado adıyla işittikleri şeyi bulmak için gösterdikleri akgözlülük yüzünden ölçülmeyecek kadar değerli olan kültür kalıntılarını yok etmeleri, bugün geçmişin bu zenginliklerine şaşırması ve sessiz bakmamızın nedenini oluşturur.

Bogota'nın altın müzesinin o paha biçilmez

koleksiyonları, ortadan silinmiş İndiyan devletlerinin gizlerini açığa çıkarmağa yetmemektedir. Eski Dünyanın o büyük kültürleri karşısında Eski Kolombiyalılar, örf ve adetlerini, tarihlerini kökenlerini ve çöküşlerini anlamamıza yardımcı olacak hiç bir yazılı belge bırakmış değildirler. Bilim adamları tahminlerden çıkardıkları sonuçlara dayanmak zorunda kalmışlardır ve onların daha birçok kuşağı bu biricik altın koleksiyonuna bağımlı olmak zorundadır.

KOSMOS'dan

DÜNYANIN BÜTÜN ALTINLARI

Rex REGAN

İnsanlığın tarihinin başlangıcından bu yana bu esrarlı sarı maden uğrunda girilen savaşım bir türlü durmamıştır. Eskiden olduğu gibi bugün de altın dünyaya hakimdir. Ona sahip olanlar onu savunmak, onu elde etmek isteyenler de onun uğrunda savaşmak zorundadırlar.

Bundan 50 yıl önce dünya'da bulunan altının miktarı 20.000 ton'du ve o zaman bir ons (yaklaşık 30 gram) saf altın tam 20 Amerikan doları ediyordu. Altın rezervlerinin 50 yıl içinde dört katına çıkmasından sonra bugün onun fiyatının (enflasyon yasalarına göre) dörtte bir düşmesi gerekiyordu. Oysa bunun tam tersiyle karşı karşıyayız. Bu süre içinde altının fiyatı 20 katına çıktı.

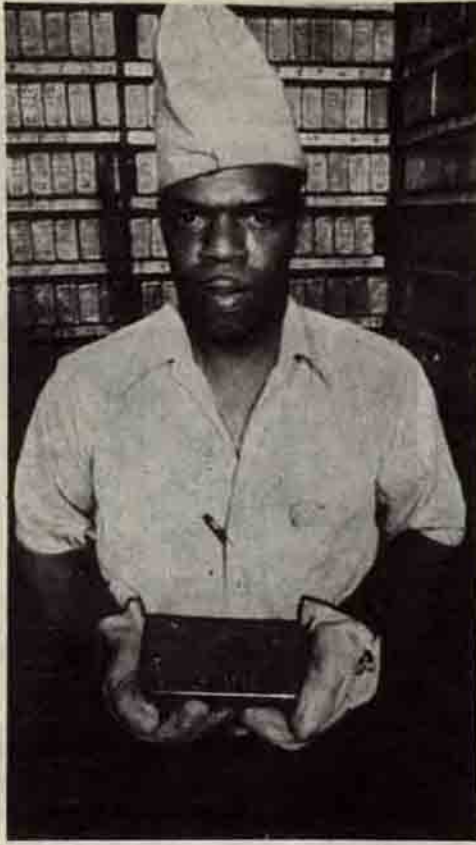
Bu gelişme hakkında Johannesburg'taki dünyanın en büyük altın madeni tesislerinin başkanı Harry Oppenheimer şu açıklamayı yapmaktadır: "Biz yalnız elimizden geldiği kadar altın çıkarırız. Fakat basılı kâğıt dolara olan gereksinmeyi hiç bir zaman karşılayamayız."

Doların ve altının borsadaki kurunu karşılaştırdığımız zaman bu sözlerin anlamını daha iyi anlarız: geçen yılın 31 Ağustosunda Zürich Borsasında 1 ons altın 312 dolar ediyordu. Bir ay kadar sonra, 2 Ekimde aynı ağırlıktaki altın 446 dolara çıkmıştı. Yani Ağustosun sonunda bir kilo saf altın satın alan bir kişi bunun için ödediği paradan yalnız 5 hafta sonra 9000 Mark fazlasıyla onu satacağı, yani 225.000 TL. kâr edecekti. Fakat 2 Ekim gününü kaçıran biri ise gün geçtikçe

ziyan edecekti, zira Kasım'ın başında altın Ağustos sonuna oranla ancak 1000 mark (25.000 TL.) fazla ediyordu. Altın bir spekülasyon aracıdır ve ekonomist Galbraith'in şu sözü ne kadar yerindedir: "Altın barbar bir madendir."

Bu uzun süreler için de böyledir. 1972 de bütün servetini altına çeviren bir kişi, 2 Ekimde bu servetin 9 katına sahip olacaktı. Öyle yandan 1972 de bütün serveti karşılığında dolar alan biri aynı günde bu servetin yarıya düştüğünü görecekti. İnsanlığın tarihi yazılılarından beri altının biricik emin servet aracı olduğundan söz edilir. Tarihte yalnız İnka'ların önemli altına sahip olmalarına rağmen, buna pek fazla önem vermediği görülür. Gerçi bu, sonradan Pizarro ve sürülerinin efsanelere mal olmuş İnka altınlarını talan ettikleri zaman, İnka Devletinden çok acı şekilde intikamını almıştı.

8 Ocak 1848 de ikinci "altına hücum" başlayınca kadar dünya böyle bir altın sarhoşluğu görmemişti. Dülger John Marshall o gün Johann August Sutter'e testere tezgâhlarını yerleştirirken toprakta bulduğu bir parça altını bir pamuk parçasının içinde gösteriyordu. Sacramento'da (Kaliforniya) altın bulunduğu söylentisi dört

bir yana yayılınca, birkaç hafta içinde 20.000 den fazla altın arayıcısı Sacramento'ya geldi ve toprağı altüst etmeye başladı. Oradaki altın tarlalarından yılda 70.000-98.000 kilogram altın çıkarıldı. Bir an içinde Amerika altın üreten ülkelerin başına geçiverdi. İşte bu altınla Amerika iktisadî durumunu geliştirdi; Kaliforniya altını ünlü Amerikan sermayesinin temelini oluşturdu.

Bu altın tarlaları tam bitmişti ki bütün devirlerin en büyük altın düşü gerçek oldu; 1867 yılında Amerika Birleşik Devletleri Rusya'dan Alaska'yı 7,2 milyon dolara satın aldı. Kongre'de muhalefet, yalnız ve yalnız kürk avcılarının işine yarayacak lüzumsuz bir buzdolabının boşyere satın alınmasından dolayı Hükümeti eleştiriyordu. Fakat 1896 Ağustosunda George Washington Carmack, Rabbit Creek'te, Klondike ırmağının bir kolunda, kepeçesiyle sudan çıkardığı çakılları yıkamaya başladığı ve kepeçesinin içinde 10 dolarlık altın bulduğu zaman iş değişti. Bunun üzerine Rabbit Creek'in adı Bonanza Creek (zengin maden-talih) deresine çevrildi.

Gemiler Alaska'da geniş altın madenleri bulunduğuna haberini Kaliforniya'ya getirdikleri

zaman birçok filme konu olan Alaska'daki o büyük altına hücum başlamış oldu.

Bu hücumun trajedisi hakkında bu kadar esaslı bilgi sahibi olmamızı bir tek adama borçluyuz: Jack London da 1897'de Klondike'a gitmiş ve burada şanslarını deneyen "seksen küsur bin altın şövalyesi" gibi o da o öldürücü chilkoot-geçidinden geçmişti. Altın arayıcıları onu "beyat geçit" adıyla lanetlemişlerdi, çünkü bütün eşyalarını sırtlarında bir taraftan bir tarafa taşımak zorundaydılar ve başka seçenekleri yoktu.

Kimse yanındakiyle ilgilenmiyordu. Herkesin gözünde bir tek hedef vardı: bütün zenginlik rüyalarının gerçek olabileceği Klondike'a erişmek. Balıkla dolu nehirin — Kızılderililerin dilinde Klondike bu anlamda geliyordu — kıyısındaki Dowson City, bütün zamanların en ünlü altın arayıcı şehri olmuştu. Burada altın bulma mutluluğuna kavuşanlar o kadar bol keseden ve savurganca para harcadılar ki çok geçmeden kazandıkları bütün paralar oyun salonlarının ellerine geçti. Onlar da yeniden elleri ve cepleri boş, kafaları içkiden sersem, sıtmalı ve bataklıklı buz tarlalarına döndüler.

Çok sert iklim güçlükleri yüzünden ve kötü teçhizatlarından dolayı arayıcıların ilk yıllarda elde ettikleri altın pek fazla olmadı: 1900'de bu 12.300 kilogram kadardı. Uzun, sert ve soğuk kış aylarında zemin çalıcıyı yakılarak eritilmek zorunda kalıyordu, zira en fazla zengin altın, kısmen 4,5 metre kalınlığında çakıl ve toprak yataklarının içinde bulunuyordu. Bu yatak 1-9 metre kadar kalınlıkta siyah bir çamur katmanının altında saklı idi ve yılın büyük bir kısmında taş gibi donuyordu. Eğer bu çok derinde ise, şans şövalyeleri, yazın sıcak kısa günlerinde bütün bu pisliğin erimesini bekliyorlardı.

Bu yüzden bu altın şövalyelerinin herhangi altınla ilgili yeni bir haber alır almaz, binlerce kilometre kuzeye göç ettiklerine şaşmamalıdır. Alaskanın en dış ucunda, Seward yarımadası üstünde Behring Boğazında ve Snake river (yılan ırmağı) de yeni yıkama altın yerleri vardı. Yalnız yine bu hedefe varmadan yolda ölen yüzlerce insanın adları bile bilinmiyordu. Kurtlar onlardan hiç bir iz kalmaması için ellerinden geleni yapmışlardı.

Alaska altın sarhoşluğundan bu yana Güney Afrika'da kimyasal süreçler aracılığıyla bulunan altından başka önemli bir buluş olmamıştır. Bugün jeoloji muazzam paralarla çalışan bir teknik olmuştur. Dünyamız topraklarındaki son altın izlerini bulmak için Uydu fotoğraflarından bile faydalanılmaktadır. Artık altın madenlerinin

31 nci sayfadaki resimde, avuç içinde, maden ocaklarından çıkan altın parçalarıyla, basılmış altın paraları, soldaki resimde ise Pretorya'da bir depodaki külçe altın ve bir zencinin elindeki tek bir külçe altın görülmektedir.

Üsteki resim: Inka'ların altınından 400 yıl sonra bugün Peru'da yine altın çıkarılmaktadır. İşçinin elinde tuttuğu maden parçaları dağın derinliklerinden çıkarılmıştır ve hemen hemen bir kilo yüksek saflık derecesinde altını içermektedir. Bu İndiyalı için ömrünün sonuna kadar yetiyecek bir servettir.

hemen hemen nerede bulunabilecekleri hakkında bilenecek pek bir şey kalmamış olduğu kanısına varılmıştır.

Fakat geçen yılın Ağustosunda Avustralyanın New South Wales'inde iki çiftçi bunun tüm tersini kanıtladılar: Onlar bir ağacın kökü altında buldukları ağır bir topağın içinden 5,4 kilogramlık saf altın çıkarmayı başardılar, değeri 2.750.000 TL. ediyordu. Hemen hemen o sıralarda Avustralya'nın en eski yerlilerinden iki kişi Batı Avustralya'da topraktan bir "Kuvars Yumrusu" çıkardı. Cötürdükleri bankada onlara bunun 1.250.000 TL. kıymetinde olduğunu söylediler.

Yazdanberi bu gibi haberler gazetelerin sayfalarını doldurdu ve binlerce insan çadırları, arabaları ve özel gezi römorklarıyla Perth'in Kuzey Doğusuna doğru fırladılar. Avukat Bill Harris, Perth'deki yazihanesini kapadı, iki Avustralya dolarına maden şehri Cue'nun yakınında bir altın arama ehliyeti satın aldı ve işe başladı. Üç ay geçmeden 30.000 dolar kazandı. Genellikle orada altın arayanlar haftada 500 dolar kazanıyorlardı, hem de hiç bir vergi ödemedi.

Eski banka memuru Trevor Eyden Nisandan beri 550.000 TL. değerinde altın bulmuştu. İlk buluşunu tanıdıklarından birini görmeye gittiği bir Camping yerinde yapmıştı: 5,5 ons, ki bu 50.000 TL. demektir.

Altın arayıcılarının kullandıkları, kürek, sivri uçlu ufak kazma, kepçe ve uzun çizmeler bugüne kadar değişmemiştir, yalnız Avustralya altın arayıcılarının altın arama sırasında bugün kullandıkları en önemli araç madencilerin maden ararken kullandıkları bir arama aygıtının geliştirilmiş, modern şeklidir.

Bu sondenin pahalı modelleri iki kilo

ALTIN, SARI GÜÇ!

Altının kimyasal simgesi "AU" dur, latince "aurum" dan. Kırmızımtırak sarı bu soylu ağır madenin özgül ağırlığı -19,32 g/cm dır; ergime derecesi 1,063 C, kaynama derecesi ise 2966 C civarındadır. Kimyasal bakımdan altın, asitlere, bazlara ve alkaliklere karşı büyük bir direnç gösteren soylu bir karaktere sahiptir.

Kuzey Amerika, Urallar, Güney Afrika ve Avustralya'da bulunan altın madenlerinden başka okyanuslar da dünyanın en büyük altın kaynaklarıdır. Denizlerde erimiş tuzlar halinde milyonlarca ton altın bulunmaktadır. Yalnız bugüne kadar yapılan geniş araştırmalara rağmen deniz suyundan altın çıkarmak için iktisadi, ucuz bir yöntem bulunamamıştır.

ağırlığındadır, o yavaşça zeminin üzerinde gezdirilir ve üç metre derinliğe kadar toprak içinde bulunan cisimleri haber verir. Yalnız doğrudan doğruya altını göstermez.

Eski altın arayıcılarının söyledikleri şu özdeyiş, Avustralyalı arkadaşları için de hâlâ doğruluğunu korumaktadır: "Altın hissedilir, dostum, fakat bu uzun süren bir şeydir."

Avustralya'daki altın patlamasına rağmen, Güney Afrika hâlâ dünyanın en büyük altın üreten ülkesidir. İkinci Sovyetler Birliği gelmektedir, bunlarla ilgili tam rakamlar bilinmemektedir.

Fakat hergün bir Sovyet "altın bombardımanı uçağı" Zürich-Kloten'e iner ve Sibiryanın sonsuz ormanlarından çıkarılan altını İsviçre Bankalarında kâğıt paraya dönüştürür. Siyaset ideoloji başka, bu iş başkadır, onların hiçbirinin "barbar maden" karşısında şansları yoktur.

HOBBY'den

- *Sanatındaki güçlük, şair olana fikirler getirir, şair olmayanın elinden fikirlerini alır.*
- *Şiirde felsefe yapmak dün de, bugünde, satrancı dama kurallarına göre oynamaya kalkışmak olmuştur.*
- *Allah erkeği yarattı, yalnızlığını kâfi görmedi, ona bir de eş yarattı ki yalnızlığını daha fazla hissetsin.*

Paul VALERY